

POLITIK FÖR KLIMATNEUTRAL BYGGVÄRDEKEDJA

5 förslag längs vägen mot en klimatneutral samhällsbyggnadssektor

2023-07-03

Innehållsförteckning

1. Inledning	3
2. Förslag för en klimatneutral byggvärdekedja	4
1. Regeringen bör införa gränsvärden för utsläpp vid uppförandet av nya byggnader 2025. 4	
2. Regeringen bör utveckla och förstärka incitamenten för energieffektiv renovering....	4
3. Regeringen bör införa krav på halverad klimatpåverkan* vid offentlig upphandling av nya byggnads- och anläggningsprojekt.	4
4. Regeringen bör införa regellättnader för transformation (ombyggnad/funktionsändring) av befintliga byggnader samt stärka klimateffektivt utnyttjande av det redan byggda.....	4
5. Regeringen bör ge SGU i uppdrag med tydligt riktad finansiering att genomföra omfattande studier, mätningar och laktester av olika bergartskvaliteter.....	4

Fossilfritt Sverige (2016:05)

Inom ramen för regeringsinitiativet Fossilfritt Sverige har 22 branscher tagit fram färdplaner där de visar hur de kan stärka sin konkurrenskraft genom att bli fossilfria eller klimatneutrala. Fossilfritt Sverige leds av den nationella samordnaren, Svante Axelsson, och arbetar nu med att öka tempot i klimatomställningen och skapa förutsättningar för att färdplanerna ska kunna genomföras.

1. Inledning

Samhällsbyggnadssektorn står för en femtedel av Sveriges klimatutsläpp, en tredjedel av energianvändningen och en tredjedel av genererat avfall. Sektorns avtryck är alltså stort och därmed ansvaret, men också möjligheten att ställa om och göra skillnad.

Företagen inom bygg- och anläggningsvärdekedjan är viktiga för flera branschers omställning. Dels genom att i den privata upphandlingen efterfråga fossilfria material, transporter och tjänster, dels genom att bygga den framtida infrastrukturen såsom järnvägar och industribyggnader som bokstavligen är grunden för fossilfria produktionsanläggningar.

Samhällsbyggandet med hela sin långa värdekedja visar genom flera redan genomförda byggprojekt att det går att det med god ekonomi ställa om till en halvering av klimatavtrycket i nybyggnation och mest troligt ännu lägre. Ett exempel är Kungsörnen i Helsingborg där anbudet med 50% lägre klimatavtryck och samtidigt lägst kostnad vann. Det finns alltså redan idag material och ny teknik att direkt använda men tempot behöver öka i uppskalningen för att det ska gå från goda exempel till kommersiell standard. Branschen vill också använda mer cirkulära material och processer och samtidigt inkludera mer och skarpere krav mot en giftfri miljö och krav på att säkerställa biologisk mångfald. Det är alltså tydligt att branschen vill öka takten i omställningen, men det kräver att politiken sätter ambitiösa, långsiktiga och förutsägbara spelregler.

Bygg- och anläggningsbranschen tar sin del av ansvaret för denna önskade tempoökning genom att nu uppgradera och vässa sin färdplan inom Fossilfritt Sverige. Färdplanen satte 2018 målet att branschen ska halvera sin klimatpåverkan 2030. Men när flera byggprojekt redan nu visar att det är möjligt att halvera, kan en skarpere färdplan med bred förankring i branschen skapa tryck för genomförandet så att vi kan se fler klimathalverade projekt redan innan 2030.

Det viktigaste för bygg- och anläggningsbranschens omställning är förenklade tillståndprocesser, säkrad tillgång på fossilfri energi men även ökade incitament för resurseffektivitet och övergång till cirkulära flöden. I det här dokumentet listas Fossilfritt Sverige fem politiska förslag som är viktiga att besluta om på kort sikt och som med fördel kan tas med i regeringens klimathandlingsplan. De förslag som listas är framtagna i dialog med berörda branscher.

Svante Axelsson, nationell samordnare, Fossilfritt Sverige

2. Förslag för en klimatneutral byggvärdekedja

1. Regeringen bör införa gränsvärden för utsläpp vid uppförandet av nya byggnader 2025.

Regeringen bör säkerställa att förslaget om gränsvärden för klimatdeklarationer remitteras omgående så att förslagen ska kunna implementeras år 2025, i stället för 2027.

2. Regeringen bör utveckla och förstärka incitamenten för energieffektiv renovering.

a) Regeringen bör förlänga tidsperioden då ROT-avdraget får användas, till exempelvis 3 år, så att maxbeloppet för avdraget blir 150 000 kronor. Avdraget bör även utvidgas till att inkludera avdrag för rådgivning och energikartläggning av fastigheter samt installation av smarta styrsystem.

b) Återinför det så kallade »Stöd till energieffektivisering i flerbostadshus« och behåll det till 2027. Boverket bör få i uppdrag att i samråd med Skatteverket utreda hur en skattereduktion för energieffektiviseringsåtgärder i flerbostadshus kan utformas efter 2027.

3. Regeringen bör införa krav på halverad klimatpåverkan* vid offentlig upphandling av nya byggnads- och anläggningsprojekt.

Detta går att göra här och nu, och smart hanterat behöver det inte vara kostnadsdrivande. Det kräver ökad kompetens hos alla som arbetar med upphandling inom sektorn. Det bör göras före eller under 2025, för att till 2030 kunna nå 100% reduktion i offentlig upphandling.

Upphandlingsmyndigheten bör få i uppdrag att genomföra ett kunskapslyft för upphandling på klimatkrav och gränsvärden av samhällsbygget som säkerställer både att det finns stöd för hur upphandlingsprocessen ska gå till och därefter utbilda branschen.

(*Avseende byggskedet, utifrån branschnormerade metodiker)

4. Regeringen bör införa regellättnader för transformation (ombyggnad/funktionsändring) av befintliga byggnader samt stärka klimateffektivt utnyttjande av det redan byggda.

Fokusera på det som ska behållas i stället för det som ska tas bort och ge Boverket ett tydligt uppdrag att främja klimateffektivt nyttjande av befintligt bestånd. Särskilt bör säkerställas att de nya byggreglerna (Möjligheternas Byggregler) som är ute på remiss, inte höjer kraven på byggnader och orsakar mer klimatutsläpp. Regellättnader vid funktionsändring i en detaljplan behövs till exempel för att nyttja en fastighet på ett mer optimalt sätt.

5. Regeringen bör ge SGU i uppdrag med tydligt riktad finansiering att genomföra omfattande studier, mätningar och laktester av olika bergartskvaliteter.

Material som kan fortsätta användas utan att skada människors hälsa och miljön bör inte avfallsklassas. Syftet med uppdraget är att ta fram information om bergartskvaliteter för att

möjliggöra användning av cirkulära material på ett säkert sätt. Uppdraget bör ske i nära samarbete med Trafikverket och Naturvårdsverket.